

รูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง :
ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่
The Communication Patterns of Children and Youth Councils and Their
Influence on Political Awareness :
A Case Study of the Children and Youth Council in Krabi Province.

ศิริทิพย์ พรหมจันทร์¹ และพีระพงศ์ สุจริตพันธ์²

Sirintip Phromchan¹ and Peerapong Sutcharitpan²

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

¹Master's degree student in Political Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

²Assistant Professor Dr. Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

E-mail: Tj.sirintip2@gmail.com¹ , peerapong_sut@nstru.ac.th²

Received: Jul. 30, 2025; Revised: Sep. 26, 2025; Accepted: Oct. 09, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.กระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง 2. รูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง 3.) ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง โดยศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มประชากรแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิจัยพบว่า : 1. กระบวนการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความตื่นตัวทางการเมืองของเด็กและเยาวชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน 2. รูปแบบการสื่อสารที่ใช้ ได้แก่ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารแบบสองทางและการสื่อสารแบบสื่อผสม 3. ปัญหา/อุปสรรค ด้านผู้ส่งสาร ขาดทักษะและความรู้ทางการเมือง ด้านสาร มีลักษณะเป็นทางการเข้าใจยาก ด้านช่องทางการสื่อสาร เน้นระบบออนไลน์มากเกินไป ด้านผู้รับสาร บางกลุ่มยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเมือง มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้ส่งสาร ควรมีการพัฒนาทักษะผู้ส่งสารอยู่เสมอ สาร ควรปรับเนื้อหาให้เข้าใจง่าย เพิ่มช่องทางการสื่อสารให้หลากหลาย จัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับผู้รับสารมากขึ้น ผลกระทบแบ่งได้ 2 ประเด็น คือ 1.ผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมและความต้องการที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่มากขึ้น 2. ผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากการรับข้อมูลจากแหล่งที่ไม่ถูกต้อง

คำสำคัญ : รูปแบบการสื่อสาร กระบวนการสื่อสาร ความตื่นตัวทางการเมือง สภาเด็กและเยาวชน

Abstract

This research aims to study 1. the communication process of the Children and Youth Council that affects political awareness, 2. the communication style of the Children and Youth Council that affects political awareness, and 3. the problems/obstacles and suggestions for communication of the Children and Youth Council that affects political awareness. The study is a case study of the Children

and Youth Council in Krabi Province. It is a qualitative research using a specific population group. The tools used are in-depth interviews and document analysis. The research findings revealed that: 1. Communication processes play a crucial role in promoting youth political awareness, emphasizing youth participation. 2. Communication patterns used include participatory communication, two-way communication, and multimedia communication. 3. Problems/obstacles include a lack of political skills and knowledge among the senders (Source). The message is formal and difficult to understand. The communication channels are overly focused on online platforms. On the receiver side, some groups are still not aware of the importance of politics. There are suggestions that the sender (Source) should always develop their sender skills. The message (Message) should be adjusted to be easy to understand. Increase the variety of communication channels (Channel) and organize activities to promote more participation for the receiver (Receiver). The impact (Effect) can be divided into 2 issues: 1. Positive impact, including children and youth participating and wanting to become members of the Krabi Provincial Children and Youth Council. 2. Negative impact, including misunderstandings from receiving information from incorrect sources.

Keywords : Communication format Communication process, Political awareness, Children and youth council

บทนำ

ความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในแต่ละประเทศ สามารถบ่งบอกได้ถึงพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของพลเมืองแต่ละประเทศที่จะเข้าใจสาระสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าของประชาธิปไตย รวมถึงมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดจากการมีจิตสำนึกทางการเมืองและความตื่นตัวทางการเมืองเป็นลำดับแรกก่อน (Badaru & Adu, 2021) ความตื่นตัวทางการเมือง จึงไม่เพียงแต่เป็นวิธีการในการพัฒนาทางการเมืองเท่านั้น แต่เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยซึ่งประชาชนเป็นผู้แสดงออกทางการเมืองมากกว่าที่จะเป็นผู้ชมทางการเมือง (ชัยกฤต รัตนกร, 2558)

ปัจจุบันเยาวชนมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ตัวอย่างเช่น ในประเทศนอร์เวย์ มีการจัดตั้ง Youth Councils หรือคณะเยาวชนท้องถิ่นในทุกเทศบาลตามกฎหมายท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารท้องถิ่น (Nordregio, 2024) ซึ่งหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยก็ได้มีนโยบายด้านเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ.2560 สำหรับเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2564-2570) โดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกมีความรับผิดชอบตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม โดยกำหนดให้มีสภาเด็กและเยาวชน ครบทั้ง 4 ระดับ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานและประสานงานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย ระดับตำบล/เทศบาล ระดับอำเภอ/เขต ระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร และระดับประเทศ ภายใต้หลักคิดที่ว่า “เด็กคิด เด็กทำ เด็กนำผู้ใหญ่หนุน” (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 เขต, 2560)

โดยจากข้อมูลของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ พบว่ากลุ่มสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ เป็นกำลังสำคัญที่มีส่วนช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ นั่นคือ การที่กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่สามารถจัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นได้จริงและนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรต่าง ๆ

จัดกิจกรรมเพื่อสังคม สร้างการเป็นตัวอย่างและแรงบันดาลใจให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ในการร่วมมือกันเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งทำให้เกิดความตื่นตัวและความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน แสดงถึงศักยภาพในการมีบทบาทด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมและเกิดประโยชน์ต่อสังคม ส่งผลให้เกิดผลงานอันเป็นที่ยอมรับในระดับภาคและระดับประเทศ โดยการันตีได้จากรางวัลต่างๆ มากมายที่ได้รับเพื่อเชิดชูเกียรติ (บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกระบี่, 2568)

จากรายละเอียดทั้งหมดที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ อย่างไรก็ตามเราพบว่ายังไม่มีการศึกษาถึงรูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งรูปแบบการสื่อสารมีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงอยากศึกษาถึงรูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ที่ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง ผ่านการทำโครงการ/กิจกรรม การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและกิจกรรมที่ส่งเสริม/สนับสนุนจากภาครัฐให้กับกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการกล่อมเกลาวัยรุ่นและการเมือง ที่บ่งชี้ถึงความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนอันจะนำไปสู่การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่
3. เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

การศึกษาด้านการสื่อสารมีพัฒนาการตั้งแต่ทฤษฎีคลาสสิกจนถึงแนวคิดร่วมสมัย โดย Berlo. (1960) ได้นำเสนอโมเดล SMCR ที่มุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร (Source) ข้อความ (Message) ช่องทาง (Channel) และ ผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งช่วยให้เห็นว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแต่ละองค์ประกอบ ขณะที่ Lasswell (2006) เสนอกรอบคิดที่ตอบคำถามว่า 5 ประการ ได้แก่ ใคร (Who) พูดอะไร (Says What) ด้วยวิธีการอะไร (In Which Channel) ไปยังใคร (To Whom) และได้ผลกระทบอย่างไร (With What Effect) ซึ่งสะท้อนมิติผลลัพธ์ทางสังคมจากการสื่อสาร ทั้งสองแนวคิดจึงชี้ให้เห็นมิติพื้นฐานของกระบวนการสื่อสารทั้งเชิงโครงสร้างและผลกระทบ ในขณะที่นักวิชาการไทย เช่น อนุ สารบัญญัติ (2564) ได้ต่อยอดแนวคิดดังกล่าวโดยอธิบายรูปแบบการสื่อสารที่เน้นการมีส่วนร่วม (Participatory Communication) การสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) และการสื่อสารแบบสื่อผสม (Mixed Media Communication) ซึ่งสะท้อนการปรับตัวของการสื่อสารในสังคมดิจิทัล และยังสอดคล้องกับบริบทการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนที่ต้องสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กและเยาวชน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กและเยาวชน

งานวิจัยหลายงานยืนยันถึงบทบาทสำคัญของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางการเมืองของเด็กและเยาวชน โดยอานนท์ บัวภา (2564) ชี้ว่าการเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้กำหนดเนื้อหา จะช่วยให้เด็กและเยาวชนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก และพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ ในขณะที่ ปฐมพงษ์ พุ่มพฤษ (2565) ขยายประเด็นไปสู่การสร้างพื้นที่สาธารณะและการเชื่อมโยงเครือข่ายกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีผู้ใหญ่ทำหน้าที่สนับสนุนในฐานะ “ผู้ใหญ่หนุน” จะเห็นได้ว่าทั้งสองงานวิจัยต่างเน้นย้ำถึงความสำคัญของการสื่อสารที่ไม่จำกัดอยู่เพียง

การถ่ายทอดจากผู้ใหญ่สู่เด็กและเยาวชน แต่เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีบทบาทเชิงรุกและได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาคั้งนี้ที่มุ่งวิเคราะห์การสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ในฐานะพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนพัฒนาความตื่นตัวทางการเมืองและสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ยั่งยืนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชน

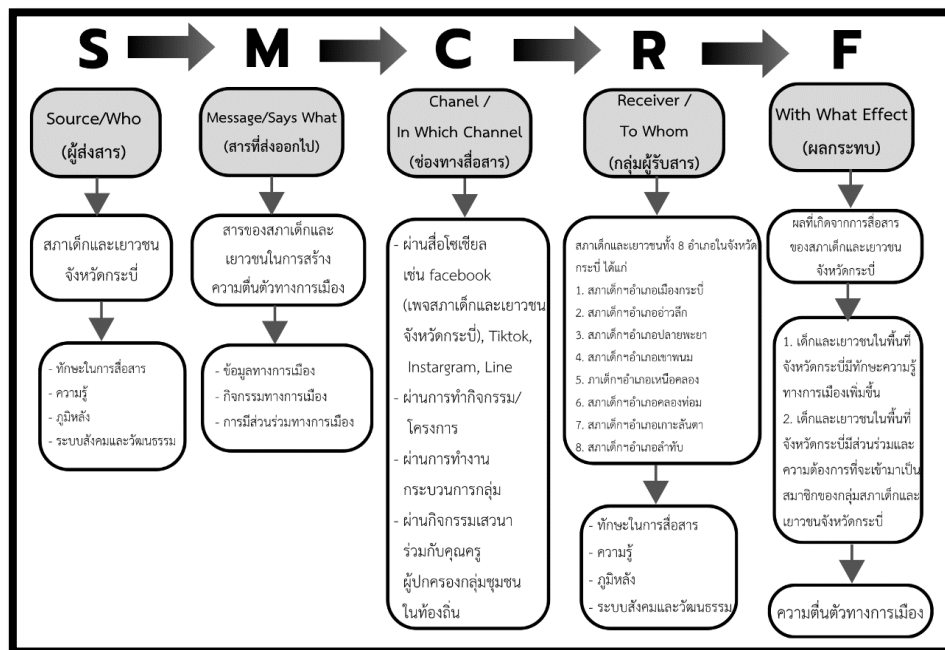
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชน

การทำงานของสภาเด็กและเยาวชนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งด้านทักษะชีวิต ความมั่นใจ และความเป็นผู้นำ กนกวรรณ วงศ์กระพันธ์ (2563) ระบุว่าสภาเด็กและเยาวชนทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานรัฐ ชุมชน และองค์กรภาคเอกชน รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเด็กและเยาวชนต่างพื้นที่ ซึ่งช่วยให้กิจกรรมและโครงการมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และการมีส่วนร่วมอย่างรับผิดชอบต่อสังคม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

สื่อสังคมออนไลน์หรือสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมและความตื่นตัวทางการเมืองของเด็กและเยาวชน นวพล แก้วสุพรรณ (2565) ระบุว่าการใช้แพลตฟอร์มเช่น Line, Facebook, TikTok และ Instagram ส่งผลต่อ ความสนใจและการรับรู้ของเด็กและเยาวชนต่อประเด็นต่าง ๆ รวมถึงส่งเสริมพฤติกรรมการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในทำนองเดียวกัน นิโพล ปานบัว (2567) กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการรับข้อมูล และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของเด็กและเยาวชน ซึ่งช่วยเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยชี้ว่าการออกแบบสื่อออนไลน์อย่างเหมาะสมสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งสองงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการใช้สื่อออนไลน์ไม่เพียงส่งผลต่อการรับรู้และทัศนคติของเยาวชน แต่ยังช่วยสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสริมความตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการสื่อสารของ David K. Berlo. (1960)
และแนวคิดการสื่อสารของ Harold D. Lasswell (2006)

กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้อ้างอิงมาจาก โมเดลการสื่อสาร SMCR ของ Berlo. (1960) และแนวคิดการสื่อสารของ Lasswell (2006) โดยนำมาประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายกระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ โดยการสื่อสารในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Source / Who) สาร (Message / Says What) ช่องทางการสื่อสาร (Channel / In Which Channel) ผู้รับสาร (Receiver / To Whom) และผลกระทบที่เกิดขึ้น (With What Effect) และในการศึกษาครั้งนี้ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร (Source) ซึ่งมีบทบาทเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข้อมูลและกิจกรรมทางการเมืองแก่เด็กและเยาวชน สาร (Message) ประกอบด้วยข้อมูลทางการเมือง กิจกรรมทางการเมือง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งถูกออกแบบให้ชัดเจน ตรงประเด็น และสอดคล้องกับความสนใจของเยาวชน ช่องทาง การสื่อสาร (Channel) ถูกเลือกใช้หลากหลายเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งสื่อโซเชียล การเสวนา กิจกรรมในพื้นที่จริง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้รับสาร (Receiver) คือเด็กและเยาวชนในจังหวัดกระบี่ ครอบคลุมทั้ง 8 อำเภอ ผลกระทบที่เกิดขึ้น (With What Effect) คือเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพิ่มขึ้น แสดงความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม ตลอดจนสะท้อนความตื่นตัวทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง: ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ซึ่งมุ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้งในบริบทของสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Focus Group) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ บุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชน และผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดกระบี่ จำนวน 8 คน และกลุ่มที่ 2 คือ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในระดับอำเภอทั้ง 8 อำเภอ ของจังหวัดกระบี่ จำนวน 168 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 176 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validation) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการสื่อสารตรวจสอบความเหมาะสม ความชัดเจน และความครอบคลุมของคำถาม รวมถึงการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการปรับแก้คำถามตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แน่ใจว่าแบบสัมภาษณ์สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ครบถ้วน มีการทำร่างทดลอง (Pilot Test) กับกลุ่มตัวอย่างเล็ก ๆ ก่อนนำไปใช้จริงเพื่อทดสอบความชัดเจน และความสามารถในการดึงข้อมูลเชิงลึก ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ มีลักษณะดังนี้

- (1) ท่านมีบทบาทสำคัญอย่างไรในการขับเคลื่อนงานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่
- (2) ท่านมีการสื่อสารข้อมูลทางการเมืองเรื่องใดบ้าง
- (3) ท่านใช้ช่องทางการสื่อสารใดบ้างเพื่อส่งข้อมูลทางการเมืองไปยังกลุ่มผู้รับสาร
- (4) ท่านต้องการสื่อสารข้อมูลทางการเมืองให้แก่บุคคลใดได้ทราบบ้าง
- (5) ท่านมีกระบวนการสื่อสารทางการเมืองไปยังกลุ่มผู้รับสารอย่างไร
- (6) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้กระบวนการสื่อสารทางการเมืองสำหรับการดำเนินงานในกิจกรรมของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่
- (7) ท่านรู้จักรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองแบบใดบ้างและได้นำมาใช้ในการดำเนินงานในกิจกรรมของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่หรือไม่/อย่างไร

(8.) ท่านคิดว่ารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองมีผลทำให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับการดำเนินงานในกิจกรรมของกลุ่ม
สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่หรือไม่/อย่างไร

(9.) ผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของท่านมีเรื่องใดบ้าง

(10.) ท่านมีปัญหา/อุปสรรค

และข้อเสนอแนะในการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดกระบี่
หรือไม่ และ 2. การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน
จังหวัดกระบี่ เช่น รายงานกิจกรรม แผนงานโครงการ จดหมายข่าว คู่มือปฏิบัติงาน เอกสาร การอบรม ข้อมูลจากเว็บไซต์
หรือสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนผลการประเมินโครงการ ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้นำวิธี
การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) มาใช้ใน 4 ด้าน ได้แก่

(1.) การตรวจสอบแหล่งข้อมูล (Data Triangulation)

(2.) ผู้วิจัย (Investigator Triangulation)

(3.) แนวคิดทฤษฎี (Theory Triangulation)

(4.) วิธีการเก็บข้อมูล (Methodological Triangulation)

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis) โดยเริ่มจากการลดทอนข้อมูลดิบ (Data Reduction) จากแบบสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสาร แล้วนำมา
จำแนกเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์เชิงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย
การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลใช้เกณฑ์ว่าข้อมูลที่ได้มีความเพียงพอ ครอบคลุม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ
การวิจัยหรือไม่ หากยังไม่ชัดเจนผู้วิจัยจะกลับไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนกว่าจะได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ จากนั้นสร้างข้อสรุปที่
เชื่อมโยงกับแนวคิดทางทฤษฎี และนำเสนอผลในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา พร้อมตารางประกอบเพื่อให้เห็นภาพรวม
ของข้อมูลอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : กรณีศึกษา
สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.กระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและ
เยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1.1 จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์

1.1.1 บทบาทของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ : พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีบทบาทสำคัญใน
ฐานะผู้นำโครงการหรือกิจกรรม ประสานงานโครงการ และทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

1.1.2 ข้อมูลทางการเมืองที่ใช้ในการสื่อสาร : พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีการสื่อสารข้อมูล
เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมือง ประชาธิปไตย การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และนโยบายท้องถิ่นที่
เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

1.1.3 ช่องทางการสื่อสารเพื่อส่งข้อมูลทางการเมืองไปยังกลุ่มผู้รับสาร : พบว่า ผู้ให้ข้อมูล
สำคัญมีการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย โดยสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ การสื่อสารแบบออนไลน์ ได้แก่
Facebook TikTok LINE Instagram และการสื่อสารแบบออฟไลน์ ได้แก่ การทำโครงการ/กิจกรรม การทำงาน
กระบวนการกลุ่มและกิจกรรมเสวนา

1.1.4 กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสารข้อมูลทางการเมืองให้ทราบ : พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี
กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสารข้อมูลทางการเมืองให้ได้รับทราบ ดังนี้

ข้อมูลด้านการเมือง ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วไป ผู้มีอำนาจในพื้นที่ และหน่วยงานรัฐ
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้บริหารท้องถิ่น
ข้อมูลด้านสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น

1.1.5 กระบวนการสื่อสารทางการเมืองไปยังกลุ่มผู้รับสาร : พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีกระบวนการสื่อสารที่เป็นระบบ ได้แก่ การประชุมวางแผน การสร้างเนื้อหาที่เข้าใจง่าย การสื่อสารผ่านโครงการหรือกิจกรรม และสื่อออนไลน์ การมีปฏิสัมพันธ์สองทางระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับสาร สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานภาครัฐและเป็นช่องทางในการสะท้อนเสียงของเด็กและเยาวชนไปสู่การพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของพวกเขาอย่างแท้จริง

1.2 ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ได้ผลการวิจัยซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 ลักษณะทั่วไปของกระบวนการสื่อสารที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมืองในสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองถูกบูรณาการผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งมีทั้งโครงการที่จัดขึ้นแบบต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โครงการที่จัดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมและโครงการที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก โดยภายในระยะเวลา 1 ปี มีการดำเนินงานในโครงการของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ไม่น้อยกว่า 5 โครงการ

1.2.2 กระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่มีลักษณะเฉพาะที่พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดของเดวิด เค เบอร์โล (SMCR) และฮาโรลด์ ลาสเวลล์ ดังนี้

ด้านผู้ส่งสาร (Source) คือ สภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ที่ได้รับการอบรมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ

ด้านสาร (Message) ที่ส่งออกเน้นเรื่องสิทธิ หน้าที่ และบทบาททางการเมืองของเยาวชน

ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channel) มีทั้งออนไลน์ เช่น Facebook TikTok และออฟไลน์ เช่น การจัดโครงการหรือกิจกรรม เวทีเสวนา

ด้านผู้รับสาร (Receiver) : สามารถแบ่งกลุ่มผู้รับสารได้ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเยาวชนในจังหวัดกระบี่ซึ่งมีทั้งสมาชิกที่อยู่ในสภาเด็กและเยาวชนและสมาชิกที่อยู่นอกสภาเด็กและเยาวชน

2. กลุ่มผู้ปกครอง ครู ผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐซึ่งผู้รับสารกลุ่มนี้มักมีพื้นฐานความเข้าใจด้านการเมืองแตกต่างกัน ทำให้ต้องมีการปรับวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ผลกระทบของการสื่อสาร (With What Effect) คือ เกิดการเสริมสร้างทักษะทางการเมือง ความกล้าแสดงออกและการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูลและงบประมาณ

2. รูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ได้ผลการวิจัยดังนี้

2.1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์

2.1.1 รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จักและได้นำมาใช้ในการดำเนินงานในกิจกรรมของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ พบว่า สามารถสรุปได้ 3 รูปแบบประกอบด้วย

รูปแบบที่ 1 คือ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication) : โดยการให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร เช่น จัดเวทีเสวนา การประชุมกลุ่มย่อย และกิจกรรมพูดคุยเพื่อรับฟังความคิดเห็นสำหรับการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ

รูปแบบที่ 2 คือ การสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) : สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ได้นำรูปแบบนี้มาใช้ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Line Tiktok และ Instagram ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มเยาวชนในพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นเครือข่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

รูปแบบที่ 3 คือ รูปแบบการสื่อสารแบบสื่อผสม (Mixed Media Communication) : สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ยังให้ความสำคัญกับการผสมผสานช่องทางสื่อสารแบบดั้งเดิม เช่น การจัดเวทีประชุมหรือเสวนา การทำโครงการหรือกิจกรรม ทำงานกระบวนการกลุ่มควบคู่กับการใช้สื่อดิจิทัล เช่น Facebook Line Tiktok และInstagram เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและหลากหลาย

2.1.2 รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองมีผลทำให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับการดำเนินงานในกิจกรรมของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ โดยพบว่า การเลือกรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมมีผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ เช่นการใช้สื่อที่เข้าถึงง่ายทำให้เยาวชนรู้สึกใกล้ชิดและเปิดรับข้อมูลทางการเมืองมากขึ้น

2.2 ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ได้ผลการวิจัยซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่มีรูปแบบการสื่อสารตามกรอบแนวคิดการสื่อสารของ เดวิด เค เบอร์โล (SMCR) และ แนวคิดการสื่อสารของ ฮาโรลด์ ลาสเวลล์ สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

ด้านผู้ส่งสาร (Source) : สภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ทำหน้าที่เป็น “ผู้ส่งสารหลัก” โดยเน้นการให้เยาวชนเป็นตัวแทนถ่ายทอดข้อมูลทางการเมืองในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย ผู้ส่งสารเหล่านี้มักผ่านการอบรมเรื่องทักษะการสื่อสาร ทักษะผู้นำ และเนื้อหาทางการเมืองขึ้นพื้นฐาน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกระบี่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรนวัตกรรมการสร้างสรรค์สังคม (SIY) และ สสส.

ด้านสาร (Message) : ข้อความที่สื่อสารส่วนใหญ่เน้นการให้ความรู้ทางการเมือง ได้แก่ สิทธิหน้าที่ของเด็กและเยาวชน ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้งและบทบาทพลเมือง

ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channel) : ช่องทางการสื่อสารที่ใช้ ได้แก่ แบบระบบออนไลน์ เช่น Facebook LINE Tiktok ระบบออฟไลน์ เช่น การจัดโครงการหรือกิจกรรม เวทีเสวนา จัดค่ายผ่านโครงการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนเป็นประจำทุกปี และการสื่อสารภายใน เช่น ผ่านที่ประชุมกลุ่มย่อยของสภาแต่ละระดับ

ด้านผู้รับสาร (Receiver) : สามารถแบ่งกลุ่มผู้รับสารได้ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเด็กและเยาวชนในจังหวัดกระบี่ ซึ่งมีทั้งสมาชิกที่อยู่ในสภาเด็กและเยาวชนและสมาชิกที่อยู่นอกสภาเด็กและเยาวชน

2. กลุ่มผู้ปกครอง ครู ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ

ด้านผลกระทบของการสื่อสาร (With What Effect) : สามารถแบ่งผลกระทบจากกระบวนการสื่อสารได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผลกระทบเชิงบวก คือ ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเมือง ความกล้าแสดงออกและความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย

กลุ่มที่ 2 ผลกระทบเชิงลบ คือ เด็กและเยาวชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้เพียงพอและความต่อเนื่องของกิจกรรมบางส่วนยังขึ้นอยู่กับงบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

3. ศึกษาปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ได้ผลการวิจัยดังนี้

3.1 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์

3.1.1 ปัญหา/อุปสรรค ในการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สรุปได้ดังนี้

ด้านผู้ส่งสาร (Source) : ผู้ส่งสารบางรายขาดทักษะการสื่อสาร ความรู้ทางการเมืองและประสบการณ์ โดยเฉพาะการพูดในที่สาธารณะหรือการสื่อสารกับผู้ใหญ่ หรือการเปลี่ยนผู้นำบ่อยครั้งส่งผลให้การสื่อสารขาดความต่อเนื่อง

ด้านสาร (Message) : ส่วนใหญ่เน้นให้ข้อมูลมากกว่าการกระตุ้นความคิด ใช้ภาษาทางการที่เข้าใจยาก และยังไม่สอดคล้องกับช่วงวัยหรือบริบทของกลุ่มเป้าหมาย

ด้านช่องทางการสื่อสาร (Channel) : ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตหรือกิจกรรมได้ยาก สื่อออนไลน์แม้ได้รับความนิยมแต่ยังไม่ครอบคลุม ขณะที่สื่อออฟไลน์ยังจัดได้ไม่ทั่วถึง

ด้านผู้รับสาร (Receiver) : เด็กและเยาวชนบางกลุ่มมองว่าการเมืองไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตตนเอง มีความเข้าใจเรื่องสิทธิและหน้าที่ในระดับพื้นฐาน และยังมีอิทธิพลจากครอบครัวหรือครูที่มองการเมืองในแง่ลบ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

3.1.2 ข้อเสนอแนะในการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สรุปได้ดังนี้

ด้านผู้ส่งสาร (Source) : จัดอบรมอย่างต่อเนื่องในด้านทักษะการพูด การเป็นผู้นำ และความรู้พื้นฐานทางการเมือง ควบคู่กับการส่งเสริมระบบพี่เลี้ยงจากรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ และคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจมาเป็นแกนนำด้านการสื่อสาร รวมถึงสร้างเครือข่ายระดับอำเภอและตำบล เพื่อกระจายบทบาทและขยายการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่

ด้านสาร (Message) : ควรปรับให้เหมาะสมกับช่วงวัยและความสนใจ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสื่อรูปแบบใหม่ อีกทั้งควรให้กลุ่มเป้าหมายร่วมออกแบบสารที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เช่น สิทธิของนักเรียนพร้อมส่งเสริม แนวทางการสื่อสารเชิงบวก ช่องทางการสื่อสาร (Channel) : ควรใช้รูปแบบที่หลากหลายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ โดยเน้นช่องทาง ยอดนิยมอย่าง TikTok, Instagram และ YouTube ควบคู่กับ Facebook และ LINE ควรจัดตั้งเพจกลางของสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด เชื่อมโยงกับระดับอำเภอ และจัดทำแผนการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภท พร้อมทั้งส่งเสริมกิจกรรมเคลื่อนที่ลงพื้นที่ห่างไกล เพื่อสร้างการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม

ด้านผู้รับสาร (Receiver) : ควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วม เช่น การประกวดคลิปสร้างสรรค์หรือโครงการเชิงนโยบาย พร้อมเปิดเวทีให้เสนอความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ ควรแบ่งกลุ่มผู้รับสารตามวัยและระดับความรู้เพื่อออกแบบวิธีสื่อสารให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและโรงเรียนให้เป็นพันธมิตรในการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองผ่านการให้ข้อมูลและจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ด้านผลกระทบของการสื่อสาร (With What Effect) : ควรเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลทั้งออนไลน์และออฟไลน์ สร้างความต่อเนื่องของกิจกรรมผ่านการวางแผนและเครือข่ายพี่เลี้ยง พัฒนาทักษะผู้ส่งสารและใช้สื่อผสมให้เหมาะสม ออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ความกล้าแสดงออก และการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : กรณีศึกษาสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากการศึกษากระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ โดยจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทั้งในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เอกสาร สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนมีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมความตื่นตัวทางการเมืองในกลุ่มเยาวชน โดยกระบวนการดังกล่าวถูกออกแบบให้มีลักษณะที่เน้น การมีส่วนร่วม ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารและการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเยาวชนกับภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด โดยลักษณะสำคัญของกระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดกระบี่ คือ การเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหา กำหนดกิจกรรม และดำเนิน การสื่อสารด้วยตนเอง ภายใต้การสนับสนุนของภาคีเครือข่าย อาทิ หน่วยงานรัฐ ผู้นำชุมชน โรงเรียน และองค์กรพัฒนาเอกชน กระบวนการนี้ไม่

เพียงส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารในกลุ่มเยาวชนแต่ยังเป็นช่องทางสำคัญ ในการเสริมสร้างความตระหนักรู้ทาง การเมือง ทำให้เยาวชนเริ่มติดตามสถานการณ์สาธารณะ กล้าแสดงความคิดเห็น เสนอข้อเสนอเชิงนโยบายและมีบทบาทมากขึ้นในเวทีของสังคมประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ บัวภา (2564) ที่พบว่า การเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้กำหนดเนื้อหา จะช่วยให้เด็กและเยาวชนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก และพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ สอดคล้องกับงานวิจัยของปฐมพงษ์ พุ่มพฤษ (2565) ที่ได้ขยายประเด็นไปสู่การสร้างพื้นที่สาธารณะและการเชื่อมโยงเครือข่ายกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีผู้ใหญ่ทำหน้าที่สนับสนุนในฐานะ “ผู้ใหญ่หนุน” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ วงศ์กระพันธ์ (2563) ที่ระบุว่าสภาเด็กและเยาวชนทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างเด็กและเยาวชนกับหน่วยงานรัฐ ชุมชน และองค์กรภาคเอกชน รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเด็กและเยาวชนต่างพื้นที่ซึ่งช่วยให้งิจกรรมและโครงการ มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้เยาวชนเรียนรู้การทำงานร่วมกัน การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และการมีส่วนร่วมอย่างรับผิดชอบต่อสังคม

2. จากการศึกษารูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ โดยจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทั้งในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เอกสาร สามารถสรุปได้ว่า สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ใช้รูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายและยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและบริบททางสังคม โดยรูปแบบสำคัญที่ถูกนำมาใช้คือ (1) การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีบทบาทในการออกแบบและดำเนินกิจกรรม (2) การสื่อสารแบบสองทางโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook LINE TikTok เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ (3) การสื่อสารแบบสื่อผสมซึ่งผสมผสานทั้งการสื่อสารออนไลน์และออฟไลน์ รูปแบบการสื่อสารดังกล่าวสามารถอธิบายได้ภายใต้กรอบแนวคิดทางการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล (SMCR) และแนวคิดการสื่อสารของฮาโรลด์ ลาสเวลล์ ซึ่งทำให้เห็นองค์ประกอบของการสื่อสารที่มีผลโดยตรงต่อความตื่นตัวทางการเมืองของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ดังนี้ ผู้ส่งสาร (Source) คือ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ซึ่งผ่านการอบรมและมีความรู้ความเข้าใจข้อมูลทางการเมือง โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการส่งต่อข้อมูลหรือสาร (Message) เช่น สิทธิ หน้าที่ และบทบาทพลเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของเยาวชน ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย การสร้างจิตสำนึก ในประเด็นสาธารณะ โดยใช้ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ทั้งแบบออนไลน์ ได้แก่ Facebook TikTok LINE Instagram และสื่อออฟไลน์ ได้แก่ ผ่านการทำโครงการ/กิจกรรม ผ่านการทำงานกระบวนกรกลุ่ม กิจกรรมเสวนา กิจกรรมในชุมชน ซึ่งสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้ง สำหรับผู้รับสาร (Receiver) คือ สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ รวมถึงภาคีเครือข่าย เช่น ผู้ปกครอง คุณครู และหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ผลของการสื่อสาร (Effect) ตามแนวคิดการสื่อสาร ของลาสเวลล์ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบเชิงบวกที่ชัดเจนคือ เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ และความตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น แสดงความคิดเห็นและแสดงบทบาทของตนในประเด็นสาธารณะอย่างสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามก็ยังมีผลกระทบบางประการที่ต้องพิจารณา เช่น ความเข้าใจคลาดเคลื่อนในประเด็นทางการเมืองจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง และปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีของเยาวชนบางกลุ่ม สอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารของ Berlo. (1960) ที่ได้นำเสนอโมเดล SMCR ซึ่งมุ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร (Source) ข้อความ (Message) ช่องทาง (Channel) และ ผู้รับสาร (Receiver) ช่วยให้เห็นว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแต่ละองค์ประกอบ สอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารของ Lasswell (2006) ซึ่งได้เสนอกรอบคิดที่ตอบคำถามว่า 5 ประการ ได้แก่ ใคร (Who) พูดอะไร (Says What) ด้วยวิธีการอะไร (In Which Channel) ไปยังใคร (To Whom) และได้ผลกระทบอย่างไร (With What Effect) สะท้อนมิติผลลัพธ์ทางสังคมจากการสื่อสาร ทั้งสองแนวคิดจึงชี้ให้เห็นมิติพื้นฐานของกระบวนการสื่อสารทั้งเชิงโครงสร้างและผลกระทบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุ สารบัญญัติ (2564) ซึ่งได้ได้ต่อยอดแนวคิดการสื่อสารดังกล่าวโดยอธิบายรูปแบบการสื่อสารที่เน้นการมีส่วนร่วม การสื่อสารสองทาง และการสื่อสารแบบสื่อผสม ซึ่งสะท้อนการปรับตัวของการสื่อสารในสังคมดิจิทัล

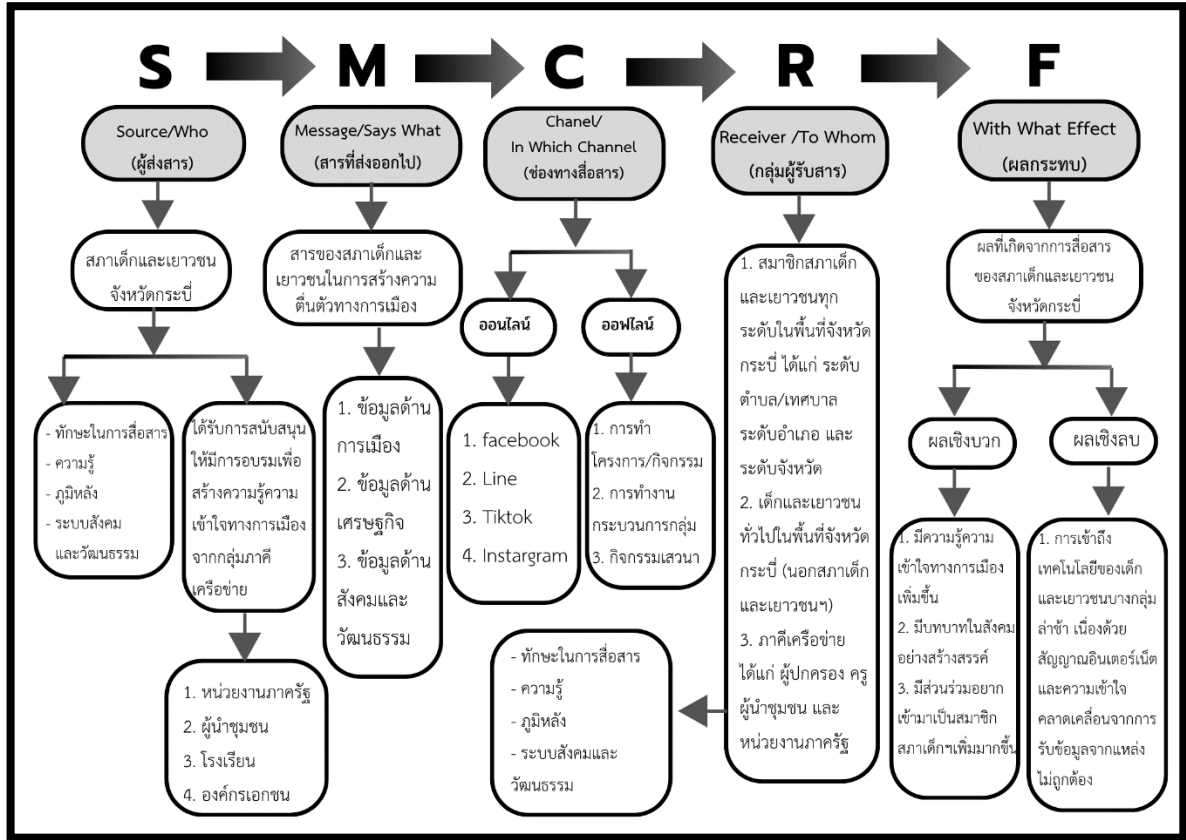
3. จากการศึกษาปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ โดยจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารยังเผชิญข้อจำกัดในหลายองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Source) ยังขาดประสบการณ์ ทักษะในการสื่อสารและความรู้ทางการเมือง ในขณะที่สาร (Message) ที่ส่งออกไปมีลักษณะเป็นข้อมูลทั่วไป ใช้ภาษาทางการ เข้าใจยากและไม่สอดคล้องกับบริบทหรือความสนใจของผู้รับสารช่องทางการสื่อสาร (Channel) เน้นระบบออนไลน์มากเกินไปทำให้ไม่เข้าถึงผู้รับสารในบางพื้นที่ และผู้รับสาร (Receiver) บางกลุ่มยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเมือง ขาดความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตน อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากครอบครัวหรือครูที่มีทัศนคติเชิงลบต่อการเมือง อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนา เช่น การอบรมและสร้างแกนนำสื่อสารรุ่นใหม่ การปรับเนื้อหาให้เข้าใจง่าย ทันสมัยและสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน การเพิ่มช่องทางการสื่อสารให้หลากหลายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ตลอดจนการออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจ ความตระหนักรู้ และความตื่นตัวทางการเมือง ในกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลพล แก้วสุวรรณ (2565) ระบุว่า การใช้แพลตฟอร์มเช่น Line, Facebook, TikTok และ Instagram ส่งผลต่อความสนใจและการรับรู้ของเด็กและเยาวชนต่อประเด็นต่าง ๆ รวมถึงส่งเสริมพฤติกรรมการสื่อสารและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิพล ปานบัว (2567) ที่กล่าวว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการรับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของเด็กและเยาวชน ซึ่งช่วยเสริมการกล่อมเกลாதทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยชี้ว่าการออกแบบสื่อออนไลน์อย่างเหมาะสมสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ส่งสารทำหน้าที่เป็นผู้นำโครงการ ประสานงาน และเป็นกระบอกเสียงของเด็กและเยาวชน โดยมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่พลเมือง ประชาธิปไตย การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมของเยาวชน และนโยบายท้องถิ่น ช่องทางการสื่อสารมีทั้งออนไลน์ เช่น Facebook TikTok LINE Instagram และออฟไลน์ เช่น กิจกรรม เวทีเสวนา และการทำงานกลุ่ม กระบวนการสื่อสารเป็นระบบ เริ่มจากการวางแผน การสร้างเนื้อหาที่เข้าใจง่าย การมีปฏิสัมพันธ์สองทางและการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มเป้าหมายครอบคลุมเยาวชนสมาชิกสภา ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และหน่วยงานรัฐ รูปแบบการสื่อสารที่ใช้ ได้แก่ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารแบบสองทางและการสื่อสารแบบสื่อผสม มีปัญหา/อุปสรรคด้านผู้ส่งสาร (Source) ขาดทักษะและความรู้ทางการเมืองด้านสาร (Message) มีลักษณะเป็นทางการเข้าใจยากด้านช่องทางการสื่อสาร (Channel) เน้นระบบออนไลน์มากเกินไปด้านผู้รับสาร (Receiver) บางกลุ่มยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเมือง มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้ส่งสาร (Source) ควรมีการพัฒนาทักษะผู้ส่งสารอยู่เสมอ สาร (Message) ควรปรับเนื้อหาให้เข้าใจง่าย เพิ่มช่องทางการสื่อสาร (Channel) ให้หลากหลาย จัดกิจกรรมส่งเสริม การมีส่วนร่วมให้กับผู้รับสาร (Receiver) มากขึ้น ผลกระทบ (Effect) สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเด็น คือ 1.ผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมและความต้องการที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่มากขึ้น 2.ผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากการรับข้อมูลจากแหล่งที่ไม่ถูกต้อง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

โดยจากการศึกษารูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ดังนี้

รูปที่ 2 : แสดงองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่

จากรูปที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมือง : ศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ โดยสามารถอธิบายรูปแบบการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ได้ว่า มีการใช้การสื่อสาร 3 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารสองทาง และการใช้สื่อผสม โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1. ผู้ส่งสาร คือ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเผยแพร่ความรู้และกิจกรรมทางการเมืองให้กับเด็กและเยาวชน โดยได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานรัฐ ผู้นำชุมชน โรงเรียน และองค์กรเอกชน โดยผู้ส่งสารมีทักษะในการสื่อสาร ความรู้ ความเข้าใจ ภูมิหลังและวัฒนธรรม ส่งผลให้สารที่ส่งออกไปมีความน่าเชื่อถือและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการสื่อสารแบบสองทาง สารหลักที่ส่งออกมาคือ ข้อมูลทางการเมือง ข้อมูลเศรษฐกิจ และข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายหรือใช้สื่อผสม โดยมีการใช้ทั้ง ออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Tik Tok, Instagram และ ออฟไลน์ เช่น การทำกิจกรรม โครงการ การทำงานกลุ่ม และกิจกรรมเสวนา ผู้รับสาร คือ เด็กและเยาวชน

ในจังหวัดกระบี่ ครอบคลุมทั้ง 8 อำเภอ ผลกระทบจากการสื่อสารสามารถสรุปได้เป็น 1. ผลเชิงบวก ได้แก่ เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพิ่มขึ้น แสดงความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเป็นอาสาสมัครสภาเด็กและเยาวชน มีทักษะในการสื่อสาร ความเข้าใจภูมิหลัง และตระหนักถึงระบบสังคมและวัฒนธรรม 2. ผลเชิงลบ การเข้าถึงเทคโนโลยีหรือสื่อบางกลุ่มอาจจำกัด การรับข้อมูลจากแหล่งที่ไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 งานวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร บทบาทของสภาเด็กและเยาวชน โดยผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในฐานะผู้ส่งสารสามารถสร้างความน่าเชื่อถือและแรงจูงใจแก่ผู้รับสารผ่านกระบวนการสื่อสารได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อค้นพบเหล่านี้สามารถนำไปใช้ต่อยอดทางวิชาการเพื่อพัฒนาแนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารให้สอดคล้องกับบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยเน้นบทบาทของเด็กและเยาวชนเป็นผู้ส่งสาร การใช้สื่อผสม และการปรับแนวคิดให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาเด็กและเยาวชนในจังหวัดกระบี่มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและโรงเรียนเป็นพันธมิตรในการสร้างความตื่นตัวทางการเมือง

2.2 จัดตั้งเพจกลางของสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด เชื่อมโยงกับระดับอำเภอและตำบล เพื่อสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลและกิจกรรม

3. ข้อเสนอแนะเชิงจัดการ

3.1 ส่งเสริมระบบพี่เลี้ยงและคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่สนใจเป็นแกนนำด้านการสื่อสาร

3.2 สร้างความต่อเนื่องของกิจกรรมผ่านการวางแผนและเครือข่ายพี่เลี้ยง

3.3 ออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม เช่น การประกวดคลิปสร้างสรรค์หรือโครงการเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายพื้นที่การศึกษาไปยังจังหวัดอื่นหรือภาคต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการสื่อสารของสภาเด็กและเยาวชนในบริบทที่หลากหลาย และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมืองในแต่ละพื้นที่

2. ศึกษาปัจจัยเฉพาะด้าน เช่น ภูมิหลังทางสังคม วัฒนธรรม หรือเศรษฐกิจที่อาจมีผลต่อการสื่อสารและ การมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์หรือศาสนา

3. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีทั้งความลึก (insight) และความกว้าง (breadth) รองรับการวิเคราะห์เชิงสถิติ

4. ศึกษาอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ในเชิงลึกโดยเฉพาะการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หรือการศึกษาผลกระทบของแพลตฟอร์มต่าง ๆ ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วงศ์กระพันธ์. (2563). *การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในสภาเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร* (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยกฤต รัตนกร. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนชลราษฎรอำรุงและโรงเรียนชลกันยานุกูลในการเมืองแบบประชาธิปไตย* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นวพล แก้วสุวรรณ. (2565). รายงานวิจัยพฤติกรรมการสื่อสารสารสนเทศทางการเมืองของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิพล ปานบัว. (2567). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช [สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม
- บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกระบี่. (2568). รายงานผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่ ประจำปี 2568. กระบี่: บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกระบี่.
- ปฐมพงษ์ พุ่มพุกษ์ . (2565). การสร้างพื้นที่สาธารณะและเครือข่ายเพื่อการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมผ่านสภาเด็กและเยาวชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, 16(2), 370–402.
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 เขต. (2560). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560–2564. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อนุ สารบุญ. (2564). การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งบุหลัง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดสตูล. [วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อานนท์ บัวภา. (2564). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยกับการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทย [วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- Badaru. & Adu, (2021). The political awareness and participation of university students in post Apartheid South Africa. *Research in Social Sciences and Technology*, 6(3), 1–24.
- David K. Berlo. (1960). *The process of communication: An introduction to theory and practice* (pp. 96–104). Holt, Rinehart & Winston.
- Harold D. Lasswell (2006). The structure and function of communication in society. In D. W. Stacks & M B. Salwen (Eds.), *Communication theories: Critical concepts in media and cultural studies* (Vol. 1, pp. 84–95). Routledge.
- Nordregio. (2024). *Youth as partners in the green transition* (Policy Brief No. 2023:4). Nordregio.